YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)
18 päivänä huhtikuuta 2002 *

Asiassa C-332/00,

Belgian kuningaskunta, asiamiehenään A. Snoecx,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään A. Bordes ja M. Niejahr, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

jossa kantaja vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin yhtäältä kumoaa osittain Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston (EMOTR) tukiosastosta varainhoitovuonna 1995 rahoitettuja menoja koskevien jäsenvaltioiden tilien tarkastamisesta ja hyväksymisestä tehdyn päätöksen 1999/187/EY muuttamisesta 5 päivänä heinäkuuta 2000 tehdyn komission päätöksen 2000/448/EY (EYVL L 180, s. 46) siltä osin kuin siinä jätetään yhteisörahoituksen ulkopuolelle ne

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

50 763 827 Belgian frangin (BEF) suuruiset Belgian kuningaskunnan menot, jotka ovat aiheutuneet alennettuun hintaan tapahtuvaan voin myyntiin liittyvästä tuesta sekä konditoriatuotteiden, jäätelöiden ja muiden elintarvikkeiden valmistukseen tarkoitetulle kermalle, voille ja voiöljylle myönnetystä tuesta, ja toisaalta kumoaa osittain Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston (EMOTR) tukiosastosta maksettavien jäsenvaltioiden tiettyjen menojen jättämisestä yhteisörahoituksen ulkopuolelle varainhoitovuosina 1996 ja 1997 5 päivänä heinäkuuta 2000 tehdyn komission päätöksen 2000/449/EY (EYVL L 180, s. 49) siltä osin kuin siinä jätetään kyseisen rahoituksen ulkopuolelle ne 1 602 256,45 euron ja 31 883,22 euron suuruiset Belgian kuningaskunnan menot, jotka ovat aiheutuneet alennettuun hintaan tapahtuvaan voin myyntiin liittyvästä tuesta sekä konditoriatuotteiden, jäätelöiden ja muiden elintarvikkeiden valmistukseen tarkoitetulle kermalle, voille ja voiöljylle myönnetystä tuesta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja F. Macken sekä tuomarit C. Gulmann, J.-P. Puissochet, R. Schintgen ja J. N. Cunha Rodrigues (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: C. Stix-Hackl,
kirjaaja: hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Belgian kuningaskunnan, asiamiehinään J. Devadder ja C. Pochet, ja komission, asiamiehenään A. Bordes, 4.10.2001 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 29.11.2001 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Belgian kuningaskunta on yhteisöjen tuomioistuimeen 11.9.2000 toimittamallaan kanteella vaatinut EY 230 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuinta yhtäältä kumoamaan Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston (EMOTR) tukiosastosta varainhoitovuonna 1995 rahoitettuja menoja koskevien jäsenvaltioiden tilien tarkastamisesta ja hyväksymisestä tehdyn päätöksen 1999/187/EY muuttamisesta 5 päivänä heinäkuuta 2000 tehdyn komission päätöksen 2000/448/EY (EYVL L 180, s. 46) siltä osin kuin siinä jätetään yhteisörahoituksen ulkopuolelle ne 50 763 827 BEF:n suuruiset Belgian kuningaskunnan menot, jotka ovat aiheutuneet alennettuun hintaan tapahtuvaan voin myyntiin liittyvästä tuesta sekä konditoriatuotteiden, jäätelöiden ja muiden elintarvikkeiden valmistukseen tarkoitetulle kermalle, voille ja voiöljylle myönnetystä tuesta, ja toisaalta kumoamaan osittain Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston (EMOTR) tukiosastosta maksettavien jäsenvaltioiden tiettyjen menojen jättämisestä yhteisörahoituksen ulkopuolelle varainhoitovuosina 1996 ja 1997 5 päivänä heinäkuuta 2000 tehdyn komission päätöksen 2000/449/EY (EYVL L 180, s. 49) siltä osin kuin siinä jätetään kyseisen rahoituksen ulkopuolelle ne 1 602 256,45 euron ja 31 883,22 euron suuruiset Belgian kuningaskunnan menot, jotka ovat aiheutuneet alennettuun hintaan tapahtuvaan voin myyntiin liittyvästä tuesta sekä konditoriatuotteiden, jäätelöiden ja muiden elintarvikkeiden valmistukseen tarkoitetulle kermalle, voille ja voiöljylle myönnetystä tuesta.

2 Kyseessä olevat korjaukset vastaavat niiden tukien yhteissummaa, jotka Belgian kuningaskunta on suorittanut N. Corman SA:lle (jäljempänä Corman) 22.2.1994

ja 14.2.1995 välisenä aikana voin myynnistä alennettuun hintaan sekä konditoriatuotteiden, jäätelöiden ja muiden elintarvikkeiden valmistukseen tarkoitetulle voille ja voiöljylle myönnettävästä tuesta 16 päivänä helmikuuta 1988 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 570/88 (EYVL L 55, s. 31) 1 artiklan, sellaisena kuin sitä sovellettiin tukien myöntämisen hetkellä 2.9.1993 annetulla komission asetuksella N:o 2443/93 muutettuna (EYVL L 224, s. 8; jäljempänä muutettu asetus N:o 570/88), perusteella teknisesti jalostetun teollisuusvoin (jäljempänä BITA) valmistamista varten.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

3 Muutetun asetuksen N:o 570/88 1 artiklassa määritellään edellytykset, joiden täyttyessä voille tai voiöljylle voidaan myöntää tukea. Artiklassa säädetään seuraavaa:

"Asetuksen (ETY) N:o 804/68 6 artiklan 1 kohdan mukaisesti ostettu, ennen määritettävää päivää varastoon saapunut voi myydään ja toisessa alakohdassa tarkoitetun voin, voiöljyn ja kerman käytölle myönnetään tukea tässä asetuksessa säädetyin edellytyksin.

Tukea voi saada ainoastaan, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 9 a artiklan a alakohdan soveltamista:

a) sellainen voi, joka vastaa tuottajajäsenvaltion määritelmää ja asetuksen (ETY) N:o 985/68 1 artiklan 3 kohdan b alakohdan luokitusta ja jonka pakkaus on tämän mukaisesti merkitty. Kun voi valmistetaan ja merkintä-

aineet lisätään samassa laitoksessa, voin pakkaamista ennen merkintäaineiden lisäystä ei vaadita.

— — ."

4 Asetuksen N:o 570/88 tullessa voimaan voin ja kerman markkinoiden interventiotoimenpiteitä koskevista yleisistä säännöistä 15 päivänä heinäkuuta 1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 985/68 (EYVL L 169, s. 1) 1 artiklassa, sellaisena kuin se oli muutettuna 2.7.1987 annetulla neuvoston asetuksella N:o 1897/87 (EYVL L 182, s. 35; jäljempänä asetus N:o 985/68), säädettiin seuraavaa:

"1. Interventioelimet ostavat ainoastaan sellaista voita,

a) jonka on tuottanut hyväksytty laitos,

b) joka on 3 kohdan a alakohdan määritelmän ja b alakohdan luokittelun mukaista,

— — .

2. Ennen asetuksen (ETY) N:o 804/68 27 artiklan mukaisesti annettujen säännösten soveltamispäivää laitos hyväksytään ainoastaan, jos se valmistaa 3 kohdan a ja b alakohdassa säädetyt vaatimukset täyttävää voita.

3. Ennen 2 kohdassa säädettyä päivää 1 kohdassa tarkoitetun voin

a) on oltava koostumukseltaan ja ominaisuuksiltaan seuraavanlaista:

aa) — [voirasvapitoisuus] vähintään 82 painoprosenttia,

— vesipitoisuus enintään 16 painoprosenttia,

— valmistettu happamasta kermasta;

tai

bb) — [voirasvapitoisuus] vähintään 82 painoprosenttia,

— vesipitoisuus enintään 16 painoprosenttia,

— valmistettu imelästä kermasta;

b) on oltava

— luokkaan 'beurre marque de contrôle' kuuluvaa belgialaisen voin osalta,

— — ."

5 Muutetun asetuksen N:o 570/88 9 artiklassa säädetään myös mahdollisuudesta myöntää tukea "kun voiöljy tai voi, johon on lisätty tai jätetty lisäämättä merkkiaineita, sekoitetaan välivaiheessa muihin kuin lopputuotteisiin muussa kuin lopullisen jalostuksen toteuttavassa laitoksessa". Tässä tapauksessa tuen myöntämiselle on asetettu tiettyjä edellytyksiä, kuten erityisesti sen laitoksen hyväksyminen, jossa välituotteiden jalostus tapahtuu, ja merkintä pakkauksessa siitä, että kyseessä on välituote.

6 Muutetun asetuksen N:o 570/88 9 a artiklassa, joka on lisätty asetuksen N:o 570/88 muuttamisesta 7.7.1993 annetulla komission asetuksella N:o 1813/93, määritellään välituotteet. Siinä säädetään seuraavaa:

"Edellä 9 artiklassa tarkoitetut tuotteet ovat muita kuin CN-koodeihin 0401 ja 0405 kuuluvia tuotteita, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 4 artiklan soveltamista.

Kuitenkin:

a) välituotteina pidetään tuotteita, joiden voirasvapitoisuus on vähintään 82 prosenttia ja jotka on valmistettu yksinomaan 1 artiklan toisen alakohdan b alakohdassa tarkoitetusta voiöljystä 10 artiklan mukaisesti tähän tarkoitukseen hyväksytyssä laitoksessa, jos niihin on lisätty 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja merkkiaineita;

— — .”

7 Yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta 21 päivänä huhtikuuta 1970 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 729/70 (EYVL L 94, s. 13), sellaisena kuin se on muutettuna 22.5.1995 annetulla neuvoston asetuksella N:o 1287/95 (EYVL L 125, s. 1; jäljempänä asetus N:o 729/70), 1—3 artiklan mukaan EMOTR:n tukiosastosta rahoitetaan yhtäältä ”yhteisön sääntöjen mukaisesti maatalouden yhteisen markkinajärjestelyn yhteydessä myönnetyt vientituet” ja toisaalta ”yhteisön sääntöjen mukaisesti yhteisen maatalouden markkinajärjestelyn yhteydessä aloitetut maatalousmarkkinoiden säätelemiseen tähtäävät interventiot”.

8 Asetuksen N:o 729/70 5 artiklan 2 kohdan c alakohdan ensimmäisen alakohdan mukaan komissio ”päättää menoista, jotka jätetään 2 ja 3 artiklassa tarkoitetun yhteisörahoituksen ulkopuolelle todettuaan, ettei kyseisiä menoja ole suoritettu yhteisön sääntöjen mukaisesti”.

9 Asetuksen N:o 729/70 8 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään seuraavaa:

"Jäsenvaltiot toteuttavat kansallisten lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten mukaisesti toimenpiteet, jotka ovat tarpeen:

— rahastosta rahoitettavien toimien tosiasiallisen toteuttamisen ja niiden asianmukaisuuden varmistamiseksi,

— sääntöjenvastaisuuksien estämiseksi ja niihin kohdistuvien seuraamusten toteuttamiseksi,

— sellaisten summien takaisinperimiseksi, jotka on menetetty sääntöjenvastaisuuksien tai laiminlyöntien seurauksena."

10 Saman asetuksen 8 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan yhteisö ei vastaa jäsenvaltioiden hallintoelinten tai toimielinten aiheuttamista sääntöjenvastaisuuksista tai laiminlyönneistä aiheutuvista rahoituksellisista seuraamuksista.

Tosiseikat

11 Belgian kuningaskunta on myöntänyt tukia Cormanille BITA:n valmistusta varten muutetun asetuksen N:o 570/88 1 artiklan perusteella. Komissio on vastus-

tanut Belgian viranomaisten tälle artiklalle antamaa tulkintaa ja katsonut, että nämä tuet olisi pitänyt myöntää saman asetuksen 9 a artiklan perusteella sillä edellytyksellä, että voi voidaan merkitä.

12 Tämä erimielisyys koski niiden muutetun asetuksen N:o 570/88 1 artiklassa — "ensisijaiset" tuotteet eli voi ja voiöljy, jotka on tarkoitettu käytettäviksi lopputuotteissa, kuten konditoriatuotteissa, jäätelössä ja leivostaikinoissa — ja 9 artiklassa — "välituotteet", jotka on valmistettu joko voista tai voiöljystä — tarkoitettujen tuotteiden luonnetta, joille myönnetään tämän asetuksen 1 artiklassa käyttöön otettua tukea.

13 Komissio on 16.2.1998 päivätyllä kirjeellään ilmoittanut, että se aikoo esittää rahoituksellisen seuraamuksen määräämistä Belgian kuningaskunnalle riidanalaisten tukien johdosta. Belgian hallitus on esittänyt tältä osin muistion "tilien tarkastaminen ja hyväksyminen" -nimisen komission yksikön kanssa 28.6.1999 järjestetyssä kokouksessa.

14 Belgian kuningaskunta on esittänyt sovittelumenettelyn perustamisesta osaksi Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston (EMOTR) tukiosaston tilien tarkastamisesta ja hyväksymisestä 1 päivänä heinäkuuta 1994 tehdyn komission päätöksen 94/442/EY (EYVL L 182, s. 45) 2 artiklan 1 kohdan mukaisen sovittelupyynnön 14.10.1999.

15 Päätöksen 94/442/EY 1 artiklalla perustettu sovitteluelin on 7.4.2000 päivätyssä kertomuksessaan (tapaus 99/BE/150) todennut, että vaikka on selvää, ettei BITA kuulu muutetun asetuksen N:o 570/88 1 artiklassa tarkoitettuihin perustuotteisiin, se voisi kuitenkin saada samansuuruista tukea välituotteena sillä edellytyksellä, että se on merkitty. Belgian viranomaisten mukaan kaikki BITA-määrät, joille tukea oli myönnetty, oli merkitty lukuun ottamatta 84:ää tonnia. Sovitte-

luelin on tämän vuoksi kertomuksessaan kyseenalaistanut sen, oliko maksettuihin tukiin tarkoituksenmukaista tehdä 100 prosentin suuruinen korjaus.

16 Tämän kertomuksen jälkeen komissio on jatkanut EMOTR:n tilien tarkastamis- ja hyväksymismenettelyä ja se on kantaansa muuttamatta tehnyt päätökset 2000/448/EY ja 2000/449/EY.

Ensimmäinen kanneperuste

17 Ensimmäisessä kanneperusteessaan Belgian hallitus vetoaa päätösten 2000/448/EY ja 2000/449/EY oikeudellisen perustan puuttumiseen. Tämä kanneperuste muodostuu seuraavista kolmesta osasta: Belgian kuningaskunta ei ole rikkonut muutetun asetuksen N:o 570/88 1 artiklaa, Belgian viranomaiset eivät ole syyllistyneet sääntöjenvastaisuuksiin tai laiminlyönteihin ja jäsenvaltioille on jäänyt toimivaltaa silloin, kun yhteisössä toteutettu yhdenmukaistaminen ei ole täydellinen.

Se, ettei muutetun asetuksen N:o 570/88 1 artiklaa ole rikottu, ja jäsenvaltioille jäänyt toimivalta

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

18 Kanneperusteensa ensimmäisessä osassa Belgian hallitus väittää, että BITA:lle voitiin myöntää tukea muutetun asetuksen N:o 570/88 1 artiklan perusteella, koska Belgian viranomaiset olivat luokitelleet sen luokkaan "beurre de laiterie: qualité extra".

19 Belgian hallituksen mukaan muutetun asetuksen N:o 570/88 1 artiklan toisen kohdan a alakohdassa, jossa säädetään tuen myöntämisestä, viitataan ainoastaan asetuksen N:o 985/68 1 artiklan 3 kohdan b alakohtaan, ja näin ollen kansallisten viranomaisten suorittama voin luokittelu muodostaa kyseisen tuotteen ainoan kelpoisuusedellytyksen muutetun asetuksen N:o 570/88 1 artiklan mukaisesti maksettavia tukia varten. Komissio väittää siis turhaan, että asetuksen N:o 985/68 1 artiklan 3 kohdan a alakohdassa vahvistettuja edellytyksiä oli sovellettava, kun otetaan huomioon, että niissä esitetään voin yleinen määritelmä.

20 Belgian hallitus korostaa lisäksi, että voin valmistusta suoraan ja yksinomaan pastöroidusta kermasta koskeva vaatimus tuli voimaan vasta 1.3.1995 eli asetusten (ETY) N:o 1547/87 ja (ETY) N:o 1589/87 muuttamisesta interventioelinten tekemien voiostojen osalta sekä asetusten (ETY) N:o 2191/81 ja (ETY) N:o 570/88 muuttamisesta voin ostoon myönnettävän tuen ja voin myymisen alennettuun hintaan tietyille kuluttaja- ja teollisuusryhmille osalta 28 päivänä helmikuuta 1995 annetun komission asetuksen (EY) N:o 455/95 (EYVL L 46, s. 31) ensimmäisenä soveltamispäivänä.

21 Komissio väittää sitä vastoin, että sovellettavassa lainsäädännössä ei vaadita pelkästään, että Belgian viranomaiset ovat luokitelleet voin luokkaan "beurre marque de contrôle", vaan myös, että kyseisen tuotteen objektiivinen laatu vastaa asetuksen N:o 985/68 1 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaista määritelmää.

22 Ensimmäisen kanneperusteen kolmannessa osassa Belgian hallitus korostaa, että toissijaisuusperiaatteen ja sen yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti, joka koskee jäsenvaltiolle jäänyttä toimivaltaa silloin, kun yhdenmukaistaminen yhteisössä ei ole kattava ja täydellinen, Belgian kuningaskunta oli edelleen toimivaltainen määrittelemään voin, joka vastaa luokitusta "beurre marque de contrôle". Koska se oli käyttänyt tätä sille jäänyttä toimivaltaa, se oli voinut myöntää kyseessä olevat tuet muutetun asetuksen N:o 570/88 1 artiklan toisen kohdan perusteella.

23 Komissio väittää — kiistämättä tämän jäsenvaltioille jääneen toimivallan olemassaoloa — että Belgian kuningaskunta ei voi sen perusteella kiertää asetuksen N:o 985/68 1 artiklan 3 kohdan a alakohdasta seuraavia vaatimuksia.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

24 Kanneperusteen siitä osasta, jonka mukaan muutetun asetuksen N:o 570/88 1 artiklaa ei ole rikottu, on todettava, että tämän säännöksen toisessa kohdassa, huolimatta siinä olevasta viittauksesta voin määritelmään ja luokitteluun tuen myöntämisen edellytyksinä, viitataan asetuksen N:o 985/68 1 artiklan 3 kohdan b alakohtaan, jossa edellytetään Belgiassa valmistetun voin osalta ainoastaan, että Belgian viranomaiset ovat luokitelleet kyseisen tuotteen luokkaan "beurre marque de contrôle".

25 Näitä muutetun asetuksen N:o 570/88 säännöksiä on tulkittava ottaen huomioon niiden pelkän sanamuodon lisäksi myös kyseisen asetuksen tavoitteet, jotka ovat asetuksen N:o 985/68 perusteella ostetun interventiovoin myynnin edistäminen ja sellaisen tukijärjestelmän käyttöönotto, jonka tarkoitus on alentaa markkinoilla olevan voin hinta vertailukelpoiseksi interventiovoin hinnan kanssa.

26 Kuten julkisasiamies on todennut esittämänsä ratkaisuehdotuksen 46—53 kohdassa, muutetun asetuksen N:o 570/88 ja asetuksen N:o 985/68 välillä on yhteys, joka osoittaa, että muutetulla asetuksella N:o 570/88 voin myynnin edistämiseksi säädetyt toimenpiteet muodostavat asetuksella N:o 985/68 perustettua voin interventiojärjestelmää täydentävän mekanismin. Kyseisten toimenpiteiden tarkoituksena on yhtäältä, että viimeksi mainittua asetusta soveltaen varastoitu voi kulutetaan, ja toisaalta, että voin hinta lasketaan interventiovoin hinnan tasolle.

27 Näiden kahden asetuksen oikeudellisena perustana on nimittäin maito- ja maitotuotealan yhteisestä markkinajärjestelystä 27 päivänä kesäkuuta 1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 804/68 (EYVL L 148, s. 13) 6 artiklassa perustettu interventiojärjestelmä, mikä osoittaa, että voin on täytettävä samat edellytykset interventioelinten ostojen ja tukien myöntämisen yhteydessä.

28 Tästä seuraa, että — vastoin Belgian kuningaskunnan väitettä — muutetun asetuksen N:o 570/88 mukaista tukea saadakseen voin on noudatettava sen ostamiselle asetuksen N:o 985/68 perusteella asetettuja vaatimuksia, joihin sisältyvät viimeksi mainitun asetuksen 1 artiklan 3 kohdan a alakohdassa säädetyt voin valmistusta ja koostumusta koskevat vaatimukset.

29 Jäsenvaltioille jäänyttä toimivaltaa koskevasta kanneperusteen osasta on todettava, että silloin kun on annettu yhteisön lainsäädäntöä, jäsenvaltioilla on velvollisuus pidättyä kaikista toimista, jotka saattaisivat poiketa siitä tai olla sen vastaisia (ks. vastaavasti asia C-507/99, Denkavit, tuomio 8.1.2002, Kok. 2002, s. I-169, 32 kohta).

30 Näin ollen on todettava, että jäsenvaltio voi käyttää toimivaltaansa asetuksen N:o 985/68 1 artiklan 3 kohdan b alakohdan mukaisen luokittelun suorittamiseen ainoastaan, jos se ottaa huomioon mainittuun asetukseen liittyvät vaatimukset.

31 Tästä seuraa, että ensimmäisen kanneperusteen ensimmäinen ja kolmas osa ovat perusteettomia.

Kansallisten viranomaisten syyksi luettavien sääntöjenvastaisuuksien tai laiminlyöntien puuttuminen

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

32 Ensimmäisen kanneperusteen toisessa osassa Belgian kuningaskunta väittää, että sen viranomaiset ja elimet eivät ole koskaan syyllistyneet asetuksen N:o 729/70 2 ja 3 artiklassa tarkoitettuihin sääntöjenvastaisuuksiin tai laiminlyönteihin.

33 Tämän jäsenvaltion mukaan siinä tapauksessa, että sen tulkinta käsiteltävässä asiassa sovellettavasta lainsäädännöstä on katsottava virheelliseksi, tämä on aiheutunut ennen kaikkea siitä, että komissio itse on loukannut oikeusvarmuuden periaatetta. Tällä periaatteella asetetaan yhteisön toimielimille velvollisuus olla antamatta epäselviä ja ennalta arvaamattomia oikeussääntöjä. Kyseisessä lainsäädännössä on kuitenkin vähintään viisitoista erilaista voin määritelmää.

34 Komissio väittää, että näillä perusteluilla ei ole merkitystä, koska päätökset 2000/448/EY ja 2000/449/EY perustuvat pääasiallisesti asetuksen N:o 729/70 3 artiklan 1 kohtaan ja 5 artiklan 2 kohdan c alakohtaan ja havaintoon siitä, että kyseiset tuet eivät ole yhteisön sääntöjen mukaisia, riippumatta Belgian kuningaskunnan syyksi luettavien sääntöjenvastaisuuksien tai laiminlyöntien arvioinnista.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

35 Alustavasti on todettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan EMOTR:sta rahoitetaan vain yhteisön säännösten mukaisesti toteutettuja inter-

ventioita maatalouden yhteisen markkinajärjestelyn piirissä (asia C-263/98, Belgia v. komissio, tuomio 20.9.2001, Kok. 2001, s. I-6063, 35 kohta). Näin ollen jäsenvaltioiden vastattaviksi jätetään kaikki muut menot, erityisesti ne summat, jotka kansalliset viranomaiset ovat virheellisesti katsoneet olevansa oikeutettuja suorittamaan tämän yhteisen markkinajärjestelyn yhteydessä (asia 347/85, Yhdistynyt kuningaskunta v. komissio, tuomio 24.3.1988, Kok. 1988, s. 1749, 52 kohta).

36 Kuten tämän tuomion 28 kohdasta käy ilmi, Belgian kuningaskunta on suorittanut kyseisiä tukia vastaavat menot virheellisen oikeudellisen perustan nojalla, minkä seurauksena ne on asetuksen N:o 729/70 5 artiklan 2 kohdan c alakohdan mukaisesti jätettävä yhteisörahoituksen ulkopuolelle riippumatta sääntöjenvastaisuuksien tai laiminlyöntien toteamisesta Belgian viranomaisten toiminnassa. Ensimmäisen kanneperusteen toinen osa on näin ollen perusteeton.

37 Kaiken edellä esitetyn perusteella päätösten 2000/448/EY ja 2000/449/EY oikeudellisen perustan puuttumista koskeva ensimmäinen kanneperuste on hylättävä.

Toinen kanneperuste

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

38 Toisessa kanneperusteessaan Belgian hallitus korostaa, että päätökset 2000/448/EY ja 2000/449/EY on tehty suhteellisuusperiaatteen vastaisesti.

39 Tältä osin Belgian hallitus väittää, että Corman olisi saanut saman suuruisen tuen muutetun asetuksen N:o 570/88 1 artiklan mukaisella virheelliseksi väitetyllä perusteella ja saman asetuksen 9 a artiklan mukaisella komission hyväksymällä perusteella.

40 Jos nimittäin oletetaan, ettei BITA ole perustuote vaan välituote, se saisi samanlaisen tuen sillä edellytyksellä, että se voidaan merkitä. Kyseessä olevaa tukea saaneesta BITA:sta 96 prosenttia täytti tämän edellytyksen, kuten sovitteluelimen 7.4.2000 päivätystä kertomuksesta käy ilmi.

41 Belgian hallituksen mukaan suhteellisuusperiaatteen — jota komission olisi pitänyt noudattaa tehdessään päätöksiä 2000/448/EY ja 2000/449/EY — nojalla näillä päätöksillä olisi pitänyt jättää yhteisörahoituksen ulkopuolelle korkeintaan 4 prosenttia kyseessä olevista tuista.

42 Komissio vetoaa yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöön korostaakseen sitä, että sille asetuksen N:o 729/70 5 artiklassa annettua harkintavaltaa ei enää voi käyttää, kun on näytetty toteen, että menoja, joiden tarkastamisesta ja hyväksymisestä on kieltäydytty, ei ole suoritettu yhteisön oikeuden mukaisesti (asia 11/76, Alankomaat v. komissio, tuomio 7.2.1979, Kok. 1979, s. 245, 21 kohta). Kyseisen oikeuskäytännön mukaan komissiolla on velvollisuus ottaa tällaiset menot vastattavaksi ainoastaan, jos yhteisön oikeuden virheellisen soveltamisen voidaan katsoa aiheutuneen yhteisön toimielimestä (em. asia Alankomaat v. komissio, tuomion 25 kohta).

43 Kyseessä olevien tukien oikeudellisen perustan virheellisyyden EMOTR:lle aiheuttamien taloudellisten seuraamusten puuttumisen osalta komissio väittää, että jos yhteisön oikeuden vastaista kansallista käytäntöä ei voida rahoittaa EMOTR:sta siinä tapauksessa, että sillä on edullinen taloudellinen vaikutus EMOTR:lle (em. asia Yhdistynyt kuningaskunta v. komissio, tuomion 53 kohta), on toimittava samoin vieläkin suuremmalla syyllä silloin, kun tämä vaikutus on neutraali.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

44 On muistettava, kuten tämän tuomion 35 kohdasta käy ilmi, että asetuksen N:o 729/70 2 ja 3 artiklan mukaan komissio voi ottaa EMOTR:sta vastattavaksi vain maatalouden yhteisen markkinajärjestelyn yhteydessä laadittujen sääntöjen mukaisesti suoritetut määrät, ja jäsenvaltioiden vastattaviksi jätetään kaikki muut menot, erityisesti ne summat, jotka kansalliset viranomaiset ovat virheellisesti katsoneet olevansa oikeutettuja suorittamaan tämän yhteisen markkinajärjestelyn yhteydessä.

45 Komissiolla ei ole tässä suhteessa mitään harkintavaltaa edes siinä tapauksessa, että yhteisön oikeuden kanssa yhteensopimattomat kansalliset menettelyt johtaisivat suotuisiin vaikutuksiin EMOTR:n muille momenteille kirjattujen menojen kannalta (em. asia Yhdistynyt kuningaskunta v. komissio, tuomion 53 kohta).

46 EMOTR:n tilien tarkastamis- ja hyväksymismenettelyn tarkoitus, eli sen varmistaminen, että vientituet ja interventiot on toteutettu yhteisön sääntöjen mukaisesti, ja tällä tavoin samojen kilpailuedellytysten takaaminen taloudellisille toimijoille, vaarantuisi, jos komissio voisi todettuaan kansallisen menettelyn sääntöjenvastaisuuden vedota harkintavaltaansa yhteisön rahoituksen hyväksymiseksi tai hylkäämiseksi sen EMOTR:oon kohdistuvien enemmän tai vähemmän vakavien taloudellisten vaikutusten perusteella.

47 Edellä esitetyn perusteella on todettava, että komissiolla oli käsiteltävässä asiassa oikeus kieltäytyä hyväksymästä EMOTR:sta rahoitettavaksi menoja, jotka vastaavat Belgian kuningaskunnan virheellisesti muutetun asetuksen N:o 570/88 1 artiklan perusteella suorittamia tukia.

48 Toinen kanneperuste, joka koskee suhteellisuusperiaatteen loukkaamista, on näin ollen hylättävä.

Kolmas kanneperuste

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

49 Kolmannessa kanneperusteessaan Belgian hallitus väittää, että komissio ei ole noudattanut EY 10 artiklan mukaista lojaalin yhteistyön velvollisuutta.

50 Ottaen huomioon yhteisöjen tuomioistuimen EY 10 artiklalle antaman tulkinnan, jonka mukaan lojaalin yhteistyön velvollisuus koskee sekä yhteisön toimielimiä että jäsenvaltioita, Belgian hallitus väittää, että tämä velvollisuus soveltuu varsinkin komissioon silloin, kun sen ei tarvitse perustella päätöksiään, kuten EMOTR:n tilien tarkastamisen ja hyväksymisen yhteydessä. Näin ollen komission olisi pitänyt ponnistella sovinnon saavuttamiseksi ja erityisesti keskustella Belgian viranomaisten kanssa sovellettavan lainsäädännön tulkinnasta.

51 Komission mukaan Belgian hallituksen kolmannen kanneperusteen tueksi esittämät väitteet, jotka koskevat väitettyä kieltäytymistä päätösten 2000/448/EY ja 2000/449/EY todellisten perustelujen ilmoittamisesta tälle hallitukselle ja voin määritelmään liittyvien tulkintavaikeuksien ratkaisemisesta, ovat ristiriidassa käsiteltävän asian tosiseikkojen kanssa.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

52 Tässä suhteessa asiakirja-aineistosta ilmenee, että BITA:n kelpoisuudesta saada yhteisön tukia on vuosien 1991 ja 1995 aikana komission ja Belgian viranomaisten välillä vaihdettu suuri määrä tiedonantoja, jotka koskevat käsiteltävässä asiassa sovellettavan lainsäädännön tulkintaa.

53 Asiakirja-aineistosta, varsinkin sovitteluelimen 7.4.2000 päivätystä kertomuksesta, seuraa myös, että väitettä, joka koskee komission puuttuvia pyrkimyksiä näkökantojen lähentämiseen, ei voida hyväksyä.

54 Tästä seuraa, että lojaalin yhteistyön velvollisuuden loukkaamista koskeva kolmas kanneperuste on perusteeton.

Neljäs kanneperuste

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

55 Belgian hallitus arvostelee neljännessä kanneperusteessaan komissiota luottamuksensuojan periaatteen loukkaamisesta.

56 Se väittää, että päätökset 2000/448/EY ja 2000/449/EY on tehty kyseistä periaatetta loukaten, koska komissio on pääasiallisesti nojautunut yhteen kohtaan sellaisen tuomion perusteluissa, jonka Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen on antanut kolme vuotta tosiseikkojen tapahtumisajankohdan jälkeen asiassa, jossa ei ollut kyse asetuksesta N:o 570/88 (asia T-117/95, Corman v. komissio, tuomio 30.1.1997, Kok. 1997, s. II-95).

57 Komissio väittää, että Belgian viranomaiset ovat käyttäneet väärin komission omaa luottamusta, kun ne BITA:n tukikelvottomuuden tunnustettuaan ovat luokitelleet sen luokkaan "beurre de laiterie: qualité extra" ilmoittamatta komissiolle tästä muutoksesta. Lisäksi komissio väittää, etteivät sen päätökset 2000/448/EY ja 2000/449/EY perustu "pääasiallisesti" edellä mainitussa asiassa Corman vastaan komissio annettuun tuomioon. Kyseisellä tuomiolla on ainoastaan vahvistettu komission vakiintunut kanta.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

58 Tämän kanneperusteen osalta on muistettava, että yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan luottamuksensuojan periaatteeseen voidaan vedota yhteisön lainsäädäntöä vastaan vain silloin, kun yhteisö on itse luonut tilanteen, johon perusteltu luottamus perustuu (asia C-177/90, Kühn, tuomio 10.1.1992, Kok. 1992, s. I-35, 14 kohta).

59 Kuten asiakirja-aineistosta käy ilmi, komissio on tiedottanut Belgian viranomaisille vuoden 1991 kesäkuusta alkaen epäilyksistään, jotka koskevat BITA:n tukikelpoisuutta asetuksen N:o 570/88 1 artiklan nojalla. Se on myös erittäin selvästi ilmoittanut Ranskan tulliviranomaisille osoitetussa 3.7.1991 päivätyssä

kirjeessä, josta Belgian maatalousministeriö oli tietoinen, että BITA:a ei voida pitää asetuksen N:o 985/68 1 artiklan 3 kohdan b alakohdassa tarkoitettuna voina.

60 Tästä seuraa, että komissio ei ole missään vaiheessa luonut tilannetta, jonka perusteella Belgian kuningaskunnalle olisi voinut syntyä perusteltu luottamus BITA:lle myönnettyjen tukien rahoittamiseen EMOTR:sta muutetun asetuksen N:o 570/88 1 artiklan perusteella. Komission viittaus edellä mainitussa asiassa Corman vastaan komissio annettuun tuomioon ei voi tässä yhteydessä asettaa tätä arviointia kyseenalaiseksi.

61 Näin ollen neljättä kanneperustetta, joka koskee luottamuksensuojan periaatteen loukkaamista, ei voida hyväksyä.

62 Kaiken edellä esitetyn perusteella Belgian kuningaskunnan kanne on hylättävä kokonaisuudessaan.

Oikeudenkäyntikulut

63 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on vaatinut oikeudenkäyntikulujen korvaamista ja Belgian kuningaskunta on hävinnyt asian, viimeksi mainittu on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Kanne hylätään.**

2) **Belgian kuningaskunta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Macken Gulmann Puissochet

Schintgen Cunha Rodrigues

Julistettiin Luxemburgissa 18 päivänä huhtikuuta 2002.

R. Grass F. Macken

kirjaaja kuudennen jaoston puheenjohtaja